

Dosentti Hans Karlgren

HS
25.1.97

Ruotsalainen dosentti Hans Karlgren kuoli yllättäen uuden vuoden aattona Tukholmassa. Hän oli 63-vuotias.

Karlgren oli sotien jälkeisen yleisen kielitieteen pioneereja Pohjolassa. Klassisiksi tulivat ne kokoukset, joita hän järjesti 1960-luvun alussa, mm. Sundbyholmista vuonna 1960. Sinne kerääntyivät teoreettisesta kielitieteestä kiinnostuneet, Suomesta esimerkiksi viime keväänä edesmennyt suomen kielen professori Paavo Siro, pohtimaan kielitieteen tilannetta ja uusien suuntien merkitystä.

Hans Karlgren tuli tunnetuksi ennen kaikkea tilastomenetelmien soveltamisesta 1950- ja 1960-luvulla.

Hän perusti mm. aikakauslehdin "Statistical Methods in Linguistics". Kuuluisaksituli myös hänen perustamansa KVAL, Forskningsgruppen för kvantitativ lingvistik, joka toimi yliopistolaitoksen ulkopuolella.

Karlgren olikin opiskellut sekä pohjoismaisia kieliä että tilastotiedettä, mikä tuolloin oli varsin uudentyyppinen yhdistelmä.

Juuri yliopistojen ulkopuolella Hans Karlgren teki suuren osan elämäntyöstään, tietokone-lingvistiikan varhaisena pioneerina ja myös käytäntöön soveltajana yrityselämässä.

Karlgren oli mukana perustamassa tietokone-lingvistiikan kansainvälistä kokousperinnettä ja keksi sille nimen Coling, joka oikeastaan on sanaleikki. Toisaal-

ta se on lyhenne englannin sanoista "computational linguistics", toisaalta se on myös väänös kuuluisan humoristin Alberg Engströmin hahmosta "kolin-gen".

Tämä kertookin jotain tyypillistä Hans Karlgrenin luonteesta. Hän oli humoristinen, impulsiivinen, täynnä uusia ajatuksia ja entisten uusia yhdistelmiä. Näitä hän pystyi myös soveltamaan käytäntöön vaikkapa tavaramerkkien tunnistuksessa tai koneellisessa kääntämisessä.

Karlgren oli ollut Ruotsin eduskunnan pikakirjoittajana 1950-luvulla ja teki aina omat muistiinpanonsa pikakirjoituksella. Hän muun muassa kirjoitti pikakirjoituksen oppikirjankin. Sieltä missä Hans Karlgren liikkui ei muutenkaan puuttunut vauhtia.

Hans Karlgren oli naimisissa suomalaisen kanssa ja perheen kotikielenä oli suomi, jota Karlgren itse puhui erinomaisesti. Hän edisti monin tavoin Suomen kulttuurin tunnetuksi tekemistä Ruotsissa, erityisesti suomenkielisen ammattikirjallisuuden ruotsintamista. Näistä ansioistaan hän sai Suomen Leijonan ritarikunnan komentajamerkin 1983.

Hän kävi Suomessa lukemattomia kertoja työ- ja tieteellisissä asioissa. Työnsä puolesta hänellä oli paljon toimeksiantoja erityisesti Suomen patenti- ja rekisterihallitukselta.

Hans Karlgren oli suuri originaali, luova, sydämellinen ihminen, todellinen Suomen ystävä.

FRED KARLSSON

■ Kirjoittaja on Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen professori.